

Advies nr 19/2009 van 1 juli 2009

Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen van gebruikers en mantelzorgers (A/09/016)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ontvangen op 08/06/2009;

Gelet op het verslag van de heer Jan Remans;

Brengt op 1 juli 2009 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, verzoekt om het advies van de Commissie aangaande een (aangepast) ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen van gebruikers en mantelzorgers.

Context van de aanvraag

2. Op 2 maart 2009 verzocht minister Veerle Heeren om het advies van de Commissie aangaande een eerste ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen van gebruikers en mantelzorgers.

3. De Commissie bracht dienaangaande op 29 april 2009 het ongunstig advies nr. 13/2009 uit en verzocht de aanvrager om het ontwerp van besluit aan te passen op basis van de geformuleerde bedenkingen en opmerkingen en om de herziene tekst opnieuw bij haar ter advies voor te leggen. In navolging daarvan ontving de Commissie op 8 juni 2009 een herwerkt ontwerp van besluit, dat het voorwerp uitmaakt van onderhavig advies.

4. De bedenkingen en opmerkingen geformuleerd in voormeld advies nr. 13/2009 zullen hieronder worden overlopen en er zal per punt worden nagegaan in hoeverre eraan wordt tegemoet gekomen in het herwerkte ontwerp van besluit.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

2.1 Doeleinde, rechtmatigheid en proportionaliteit van de verwerking

5. In advies nr. 13/2009 stelde de Commissie vast dat de met het ontwerp van besluit¹ beoogde gegevensregistratie kennelijk een **dubbel doeleinde** moet dienen:

¹ Het ontwerp van besluit geeft uitvoering aan artikel 67 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009 dat het volgende bepaalt: "*De erkende voorzieningen verzamelen op een gecoördineerde, systematische wijze **kwantitatieve gegevens over de gebruikers, hun mantelzorgers, de aard van de zorgvraag, de geboden woonzorg en het effect van de geboden woonzorg.***"

De Vlaamse Regering bepaalt de regels voor de registratie en de verwerking van die gegevens, inclusief gegevens als vermeld in artikelen 6 en 7 van de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke

- enerzijds, een optimale **zorgverlening** organiseren voor elke **individuele gebruiker**, wat uiteraard de verwerking van **direct identificerende persoonsgegevens** impliceert, en
- anderzijds, de overheid toelaten haar **woonzorgbeleid** af te stemmen op de reële maatschappelijke behoeften; waarvoor in principe **anonieme gegevens** zouden moeten volstaan.

In randnummer 12 van advies nr. 13/2009 merkte de Commissie op dat het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering dat voor advies voorlag **geen onderscheid** maakte **tussen beide onderscheiden doeleinden en de respectievelijk bijhorende gegevensregistraties**. De Commissie achtte het dan ook aangewezen en zelfs noodzakelijk dat het ontwerp van besluit op dit punt zou worden herwerkt en verduidelijkt.

6. Om aan voormelde opmerking tegemoet te komen werden in het ontwerp van besluit artikel 7 aangepast en een nieuw artikel 8 ingevoegd, waarbij **artikel 7** focust op de verwerking in het kader van het **woonzorgbeleid** en **artikel 8** op de verwerking in het kader van de **individuele zorgverlening**.

De Commissie stelt wel vast dat artikel 7 het **doeleinde** van de verwerking (zijnde beleidsvoering op het vlak van woonzorg) niet **expliciet** vermeldt, in tegenstelling tot artikel 8 dat daarenboven ook naar het artikel 67 van het woonzorgdecreet verwijst. Een gelijkaardige expliciete vermelding en verwijzing in artikel 7 van het ontwerp van besluit zal de leesbaarheid en duidelijkheid ervan alleen maar bevorderen.

7. De Commissie neemt akte van het feit dat in artikel 7 wordt verduidelijkt dat in het kader van het **woonzorgbeleid** enkel **anonieme gegevens** zullen worden geregistreerd (zie artikel 7 van het ontwerp van besluit).

8. De Commissie stelt vast dat in het nieuwe artikel 8, §1, derde lid van het ontwerp van besluit, wordt ingevoerd dat **de woonvoorzieningen persoonsgegevens van hun gebruikers ter beschikking kunnen stellen van het Agentschap Zorg en Gezondheid** in volgende gevallen:

- wanneer op gemotiveerde aanvraag (en in afwijking van de specifieke erkenningsvoorwaarden) van een erkend woonzorgcentrum de administrateur-generaal van het Agentschap Zorg en Gezondheid dat centrum toestaat om aan een gebruiker, jonger dan 65, ouderenzorg aan te bieden (zie artikel 9, tweede lid van het ontwerp van besluit),

levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, met zorg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de gebruikers en mantelzorgers.

*De gegevensregistratie en –verwerking hebben tot **doel** over gegevens, nodig voor de **zorgverlening** aan de gebruiker, te beschikken zodat die zorgverlening door de voorziening zelf of in samenwerking met andere erkende voorzieningen **zo optimaal mogelijk** kan worden **afgestemd op de evoluerende zorgbehoeften van de gebruiker** en het zorgverleningstraject per gebruiker kan worden bewaakt. Ze hebben eveneens tot **doel** aan de Vlaamse overheid gegevens te bezorgen om haar in staat te stellen haar **woonzorgbeleid af te stemmen op de evoluerende maatschappelijke behoeften.**”*

- wanneer een erkend dagverzorgingscentrum of centrum voor kortverblijf een gebruiker, jonger dan 65 opneemt en door dat centrum een verslag ter beschikking wordt gesteld waaruit blijkt dat er in de woonomgeving van de gebruiker geen andere voorzieningen beschikbaar zijn die de zorgvraag gepast kunnen beantwoorden (zie artikel 10 van het ontwerp van besluit),
- wanneer de mededeling of inzage van persoonsgegevens nodig is voor de berekening van de subsidies,
- wanneer de mededeling of inzage van persoonsgegevens nodig is voor de uitoefening van het toezicht vermeld in artikel 72 van het woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

Het spreekt voor zich dat ook voor deze verwerkingen van persoonsgegevens **alle waarborgen van de WVP** onverminderd gelden.

9. In randnummers 14 t.e.m. 16 en 19 van advies nr. 13/2009 deed de Commissie haar beklag over de zeer **algemene en vage bewoordingen** inzake registratie van activiteiten van slechts enkele diensten/voorzieningen en dit verspreid over verschillende Bijlagen en verzocht om verduidelijking en vervollediging.

In het nieuwe ontwerp van besluit werden de betreffende (vage) artikelen weggelaten of herwerkt en bovendien werd in het nieuwe artikel 8, §1, eerste lid het volgende ingevoegd: "*Tenzij de te registreren persoonsgegevens vermeld worden in de Bijlagen I tot en met XIII bij dit besluit, worden ze door de minister bepaald na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De persoonsgegevens mogen alleen worden geregistreerd en verwerkt als en voor zover dat noodzakelijk is voor de hulp en dienstverlening aan de betrokken gebruikers*".

De Commissie neemt hiervan akte.

10. In randnummers 18 en 20 van advies nr. 13/2009 suggereerde de Commissie dat misschien enige **harmonisering** zou kunnen worden doorgevoerd aangaande de inhoud van de individuele dossiers die worden opgemaakt bij de verschillende diensten/voorzieningen, inzonderheid op het vlak van de identificatie van de gebruiker en, in voorkomend geval, identificatie van een contactpersoon en behandelend/huis-arts.

Dergelijke harmonisering wenst men niet door te voeren. De Commissie neemt er akte van.

11. In randnummer 21 van advies nr. 13/2009 was de Commissie van oordeel dat het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering best expliciet zou vermelden dat, in het algemeen, elke **registratie en verwerking van persoonsgegevens** moet geschieden **met inachtneming van de waarborgen voorzien in de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens**.

De Commissie neemt akte van het feit dat dergelijke vermelding werd opgenomen in het nieuwe artikel 8, §1, eerste lid van het ontwerp van besluit, maar enkel voor de verwerkingen van persoonsgegevens **in hoofde van de woonzorgvoorzieningen**.

De Commissie stelt vast (zie randnummer 8) dat het nieuwe ontwerp van besluit in artikel 8, §1, derde lid voorziet in een -weliswaar uitzonderlijke- mededeling van persoonsgegevens door de woonzorgvoorzieningen aan het Agentschap Zorg en Gezondheid. Het spreekt dan ook voor zich dat ook de registratie en verwerking van persoonsgegevens **door het Agentschap Zorg en Gezondheid** dienen te geschieden met inachtneming van de waarborgen voorzien in de WVP. Het ontwerp van besluit wordt dan ook best in die zin aangevuld.

12. De Commissie stelt vast dat aangaande de **erkenningsvoorwaarden** voor de woonvoorzieningen in het ontwerp van besluit in artikel 3 (voorzieningen bedoeld in Bijlagen I t.e.m. XII) wel wordt verwezen naar de verplichte naleving van het nieuw ingevoerde artikel 8 (hetwelk belangrijke bepalingen bevat inzake bescherming van persoonsgegevens) en in artikel 4 (verenigingen bedoeld in Bijlage XIII) niet. De logica hiervan is haar niet duidelijk en zij meent dan ook dat dit een materiële vergissing betreft, die uiteraard wel best wordt rechtgezet.

2.2 Bewaartermijn van de persoonsgegevens

13. In randnummer 23 van advies nr. 13/2009 stelde de Commissie vast dat het ontwerp van besluit nergens (ook niet in haar Bijlagen) voorziet in een **maximum bewaringstermijn** van de te registreren persoonsgegevens.

Artikel 8, §1, 4^e lid, van het nieuwe ontwerp van besluit voorziet dat **de woonzorgvoorziening** de persoonsgegevens betreffende een gebruiker maar mag bewaren tot **maximaal vijf jaar** na het beëindigen van de hulp- en dienstverlening aan de betrokken gebruiker.

14. Voor zover, in navolging van wat nu voorzien is in het nieuwe artikel 8, §1, derde lid van het ontwerp van besluit, vanuit de woonvoorzieningen persoonsgegevens van diens gebruikers worden overgemaakt aan het **Agentschap Zorg en Gezondheid** (zie randnummer 8), dient ook voor de bewaring van deze persoonsgegevens in hoofde van dit Agentschap in een maximum bewaartermijn worden voorzien.

2.3 Verantwoordelijkheid en veiligheidsmaatregelen

2.3.1 Verantwoordelijke voor de verwerking

15. In randnummer 24 van advies nr. 13/2009 merkte de Commissie op dat het ontwerp van besluit ook tekort schoot in zoverre het de **verantwoordelijke voor de verwerking** niet aanduidde.

Artikel 8, §2 van het nieuwe ontwerp van besluit komt aan deze opmerking tegemoet en bepaalt dat de **initiatiefnemer van de woonzorgvoorziening** de verantwoordelijke is voor de verwerking van persoonsgegevens door de voorziening.

16. Voor zover, in navolging van wat nu voorzien is in het nieuwe artikel 8, §1, derde lid van het ontwerp van besluit, vanuit de woonvoorzieningen persoonsgegevens van diens gebruikers worden overgemaakt aan het **Agentschap Zorg en Gezondheid** (zie randnummer 8), dient ook voor die verwerkingen de verantwoordelijke in het ontwerp van besluit uitdrukkelijk te worden aangewezen.

2.3.2 Veiligheidsmaatregelen

17. In advies nr. 13/2009 moest de Commissie vaststellen dat **verspreid over de verschillende Bijlagen** bij het ontwerp van besluit enkele zeer summier of niet uitgewerkte beveiligingsmaatregelen werden opgenomen, waarbij de logica of verklaring ontbrak waarom sommige maatregelen voor bepaalde diensten/voorzieningen wél moeten worden geïmplementeerd en voor anderen kennelijk niet.

De Commissie achtte het in randnummer 32 van advies nr. 13/2009 dan ook aangewezen dat de tekst van het ontwerp van besluit zelf **de nodige veiligheidsmaatregelen** (hiervoor verwijzend naar **artikel 16 WVP**, de **Referentiemaatregelen voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens**² en **artikel 25 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de WVP**) zou vermelden, waardoor deze **consequent van toepassing** worden **voor de verwerking van persoonsgegevens in àlle diensten/voorzieningen** die in de Bijlagen bij het ontwerp van besluit worden geïmplementeerd.

² Zie: <http://www.privacycommission.be/nl/static/pdf/referencemaatregelen-vs-01.pdf>

18. In navolging van voorgaande opmerking stipuleert het nieuwe artikel 8, §3, 2e lid, van het ontwerp van besluit dat de **woonzorgvoorzieningen** de beveiliging van de persoonsgegevens dienen te organiseren conform:

- **artikel 16 van de WVP,**
- de **richtlijnen** die de Commissie daarover heeft uitgevaardigd en,
- **artikel 25 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001** ter uitvoering van de WVP als het gaat om persoonsgegevens als vermeld in artikelen 6 en 7 van de WVP.

De Commissie neemt hiervan akte.

19. Uiteraard dienen voormelde veiligheidsmaatregelen in acht te worden genomen voor àlle verwerkingen van persoonsgegevens, niet enkel in hoofde van de woonzorgvoorzieningen, maar **ook in hoofde van het Agentschap Zorg en Gezondheid**. Immers, in navolging van het nieuwe artikel 8, §1, derde lid van het ontwerp van besluit zullen vanuit de woonvoorzieningen persoonsgegevens van diens gebruikers in enkele uitzonderlijke gevallen worden ter beschikking gesteld van het Agentschap Zorg en Gezondheid (zie randnummer 8).

2.4 Kennisgeving – inzage recht – toestemming

20. In het kader van een **eerlijke en transparante verwerking** van persoonsgegevens wees de Commissie in advies nr. 13/2009 (respectievelijk randnummers 34, 35 en 36) op het belang van:

- een **algemene informatieverplichting** ten aanzien van de gebruikers van de woonvoorzieningen, inzonderheid aangaande de verwerking van hen betreffende persoonsgegevens: de doeleinden van deze verwerking, de geregistreerde gegevens, de verantwoordelijke voor de verwerking, het bestaan van een recht op inzage/verbetering en eventuele ontvangers of categorieën van ontvangers van deze gegevens (zie artikel 9 WVP);
- een **algemeen inzage recht** in alle hem betreffende persoonsgegevens (zie artikel 10 WVP en artikel 9 van de Wet van 22 augustus 2002 *betreffende de rechten van de patiënt*);
- een (**schriftelijke** ingeval van persoonsgegevens betreffende de gezondheid) **toestemming inzake informatieoverdracht** in hoofde van de gebruikers.

21. Om aan voorgaande opmerking tegemoet te komen wordt in het nieuwe artikel 8 §§ 1 en 3 van het ontwerp van besluit o.m. ingeschreven dat:

- de woonzorgvoorziening de gebruikers **informeert** over de verwerking van persoonsgegevens die hen betreffen, **conform artikel 9 WVP,**
- de woonzorgvoorziening de gebruikers een **recht op inzage** garandeert voor de hen betreffende gegevens, **conform artikel 10 WVP,**

- **informatieoverdracht** die noodzakelijk is voor de hulp- en dienstverlening maar kan voor zover de betrokken gebruiker hierover werd geïnformeerd en er ook **uitdrukkelijk (schriftelijk)** ingeval van persoonsgegevens betreffende de gezondheid) heeft mee **ingestemd**.

22. Voor zover, in navolging van wat nu voorzien is in het nieuwe artikel 8, §1, derde lid van het ontwerp van besluit, vanuit de woonvoorzieningen persoonsgegevens van diens gebruikers worden overgemaakt aan het **Agentschap Zorg en Gezondheid** (zie randnummer 8), dienen de gebruikers uiteraard ook hiervan te worden **geïnformeerd** en dient hen een **recht op inzage** te worden gegarandeerd voor de hen betreffende persoonsgegevens bij het Agentschap Zorg en Gezondheid.

III. BESLUIT

23. De Commissie neemt akte van de inspanningen die reeds werden geleverd om tegemoet te komen aan de betreffende het ontwerp van besluit door haar reeds geformuleerde bedenkingen en opmerkingen in haar advies nr. 13/2009 van 29 april 2009.

24. Gelet op het voorgaande is de Commissie van oordeel dat het ontwerp van besluit **voldoende waarborgen kàn bieden** wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat volgende punten nog worden bijgeschaafd:

- **verduidelijking** van de respectievelijke gegevensregistratie voor de onderscheiden doeleinden, inzonderheid verduidelijking in artikel 7 (zie randnummer 6);
- expliciete vermelding dat elke registratie en verwerking van persoonsgegevens, en dus ook deze in hoofde van het Agentschap Zorg en Gezondheid, moet geschieden met inachtnaam van de **waarborgen** voorzien in de **WVP** (zie randnummers 8 en 11);
- naleving van nieuw **artikel 8 als erkenningsvoorwaarde**, ook in artikel 4 van het ontwerp (zie randnummer 12);
- voorzien in een **maximum bewaartermijn** van de geregistreerde persoonsgegevens in hoofde van het Agentschap Zorg en Gezondheid (zie randnummer 14);
- aanduiding van de **verantwoordelijke voor de verwerking** van persoonsgegevens door het Agentschap Zorg en Gezondheid (zie randnummer 16);
- voorzien in de nodige **veiligheidsmaatregelen** voor de verwerkingen van persoonsgegevens door het Agentschap Zorg en Gezondheid (zie randnummer 19);
- voorzien in een **kennisgeving** van de betrokkenen aangaande de mededeling aan en de verwerking door het Agentschap Zorg en Gezondheid van hen betreffende persoonsgegevens (zie randnummer 22);

- voorzien in een algemeen **inzagerecht** van alle betrokkenen voor de hen betreffende persoonsgegevens bij het Agentschap Zorg en Gezondheid (zie randnummer 22).

OM DEZE REDENEN

25. Brengt de Commissie, onder voorbehoud van de gemaakte opmerkingen, een **gunstig advies** uit over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmering, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen van gebruikers en mantelzorgers.

Voor de Administrateur m.v.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere